

محرم؛ فصل بیداری دل‌ها

ماه محرم که از افق تقویم سر می‌زند، خون تازه‌ای در رگ‌های زمان جاری می‌شود. صدای کاروان کربلا دوباره در گوش تاریخ می‌پیچد و دل‌ها بی‌اختیار در سوگ سالار شهیدان می‌تپند.

به گزارش خبرنگاران گروه فرهنگ، هنر و رسانه خبرگزاری گزارش خبر، شیعه که باشی، آغاز محرم فقط آغاز یک ماه نیست، آغاز تکاپوی دل است؛ دلی که خود را برای ماتمی عظیم آماده می‌کند، برای سوگواری مردی که تا ابد نماد آزادی و ایستادگی خواهد بود: حسین بن علی (ع).

کوچه‌های شهرها سیاه‌پوش می‌شوند، دل‌ها با پرچم‌های "یا حسین" گره می‌خورند، و مردم با ایمان و اشک، تکیه‌ها، مساجد و حسینیه‌ها را آذین می‌بندند؛ اما نه با زرق و برق، بلکه با شور و شعوری الهی.

در شهرهایی چون بافق، آیین نخل‌بندی و نخل‌گردانی، سینه‌زنی‌های شبانه، جوش دوره و نذری‌های گرم و سرد، چهره‌ی محرم را به تابلویی از شور و شعور بدل می‌کنند. این‌ها نه تنها مناسک‌اند، بلکه سندی‌اند از پیوند عمیق یک ملت با حقیقت عاشورا.

دارالشجاعه بافق، با مردمانی مؤمن و سنت‌مدار، هر ساله با آغاز ماه محرم، رنگ و بوی دیگری به خود می‌گیرد. این ماه برای مردم بافق تنها یک مناسبت مذهبی نیست، بلکه فرصتی است برای تجدید عهد با عاشورا، زنده نگه‌داشتن فرهنگ ایثار و شهادت، و انتقال میراث معنوی به نسل‌های آینده.

نخل‌بندی؛ آغاز حزن حسینی

در نخستین روز محرم، مردم بافق به‌ویژه جوانان، با پوشیدن لباس سیاه و نصب پرچم‌های عزاء، به استقبال این ماه می‌روند. یکی از مهم‌ترین آیین‌ها، نخل‌بندی است؛ نخل، نماد تابوت امام حسین (ع) است که با پارچه‌های مشکی، آیینه، شمشیر، منگوله‌های رنگی و دستمال‌های ابریشمی تزئین می‌شود. این آیین با مشارکت نسل‌های مختلف برگزار می‌شود و نشانه‌ای از آغاز عزاداری‌هاست البته در برخی نقاط کشور که شاخه نخل وجود ندارند به آن نقل می‌گویند که نماد انتقال جسم قطعه قطعه شده قافله سالار شهدای کربلاست.

عده ای از جوانان پر شور حسینی نیز از هم اکنون به دنبال فراهم کردن پارچه و ابزار و سازه‌های لازم برای برپایی خیمه‌ها هستند تا اینکه در روز عاشورا بیش از ۱۰ خیمه که نماد خیمه‌های امام حسین (ع) است در مقابل امامزاده عبدال... این شهر برپا شده باشد و ظهر عاشورا افرادی که در نقش امویان و یزیدیان لباس قرمز پوشیده و سوار بر اسب هستند آنها را به آتش بکشند و چشمان سوگوار مردم عزادار را پر از اشک کنند.

این خیمه‌ها ظهر عاشورا در اجرای تعزیه از سوی به اصطلاح یزیدیان به آتش کشیده می‌شود و به صورت نمادین کودکان و یتیمان سالار شهیدان به اسارت گرفته می‌شوند.

عزاداری سید و سالار شهیدان امام حسین (ع) در شهرستان بافق در دهه اول محرم همراه با آیین ویژه‌ای برگزار می‌شود و هنوز رنگ و بویی از سنت‌های دیرینه مثل سینه زنی، جوش دوره، اجغه زنی، تعزیه خوانی و راه اندازی کاروان اسرا سوار بر شتر برهنه، در سوگواری‌ها به چشم می‌خورد.

از این روست که هر سال در این دهه مردم از نقاط مختلف استان یزد و سایر شهرستانهای همجوار مثل بهاباد، کوهبنان و منطقه نوق و سی ریز از توابع استان کرمان برای شرکت در این مراسم به بافق سفر می‌کنند.

هیئت‌های سینه‌زنی با نوحه‌خوانی و ریتم سه‌ضرب، به سمت امامزاده عبدالله حرکت می‌کنند.

هیئت‌های زنجیرزنی نیز که بنیان‌گذار آن مرحوم غلامحسین قاسم‌زاده بود، با زنجیرهای افشان و لباس‌های متحدالشکل، در حسینیه‌ها و تکایا به سوگواری می‌پردازند.

جوش دوره؛ حلقه‌ای از اشک و همدلی

یکی از آیین‌های خاص بافق، جوش دوره است؛ حلقه‌ای از عزاداران که با نوای خاص و ضرب‌آهنگ هماهنگ، اشعار حماسی و مرثیه‌سرایی می‌کنند. این مراسم، نمادی از اتحاد و همدلی مردم در سوگ امام حسین (ع) است.

گرچه این بخش از فرهنگ هم از تاثیر تکنولوژی و رسوخ سایر فرهنگ‌ها در امان نمانده و در برخی از زمینه‌ها، فقط جلوه‌هایی از آن‌ها در اذهان بزرگسالان باقی مانده و نسل جدید از آن‌ها بی‌خبرند اما در سال‌های اخیر گوشه‌هایی از این اداب و سنن به اجرا در می‌آید تا جوانان و نو جوانان با آنها آشنا باشند و امروزه قشر جوان بافقی با عشق به سبک آبا و اجداد خود عزاداری می‌کند.

گویند هیئت زنجیرزنی بافق را مرحوم غلامحسین قاسم زاده بنیان گذاشت، او در سفری که به کربلای معلی داشت، هیئت زنجیر زنی را دیده بود و پس از بازگشت به بافق عده ای از عزاداران را جمع کرد و آن ها را در منزل خود تمرین داد تا زنجیر زنی بیاموزند و از طرفی شیوه سینه زنی و سبک عزاداری سنتی همچنان در نسل کودک، نوجوان و جوانان برای تنوع عزاداری باقی بماند.

ابتدا با زنجیرهای طولی زنجیر می زدند و عزاداری می کردند و در نخستین سال تشکیل هیئت مرحوم غلامحسین در روز اربعین حسینی دسته زنجیر زنی و عزاداران از محله لرد حرکت کردند و به خانه مرحوم شریفی، جنب حسینیه «حوض بازو» رفتند که همه ساله مراسم روضه خوانی برپا می شد.

کم کم زنجیرهای افشان، جایگزین زنجیرهای طولی شد و از محلات مختلف هیئت های زنجیرزنی حرکت کردند و در تکایا و حسینیه ها به سوگواری پرداختند که همچنان ادامه دارد.

محرم در بافق، تنها یک مناسبت مذهبی نیست؛ بلکه آیینهای از فرهنگ، ایمان، و هویت مردمی است که قرن هاست با عشق به اهل بیت (ع) زندگی می کنند. این آیین ها، با وجود تغییرات زمان، همچنان زنده اند و نسل به نسل منتقل می شوند تا پیام عاشورا را جاودانه کنند.

هم اینک بیش از ۱۰۰ هیات مذهبی در این شهرستان فعالیت دارند که این روزها خود را برای مراسم عزاداری سالار شهیدان کربلا آماده می کنند.